

Rádioaktívne rozpady

Upresnenie a
doplnenia k PhD JF

DOPLNENIE K ALFA ROZPADU

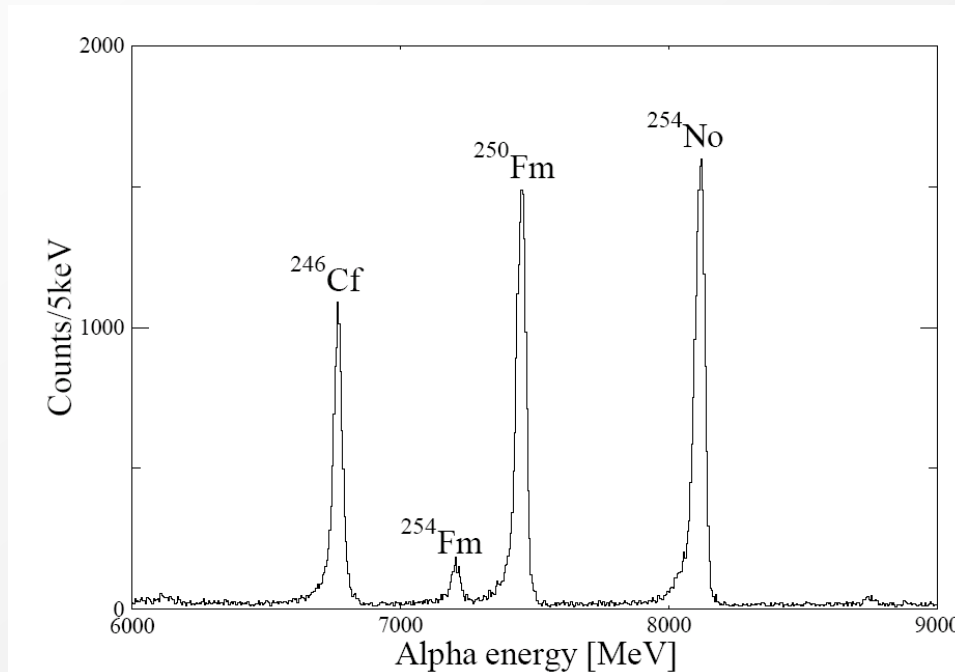

Vplyv odstredivého potenciálu

Vieme, že v prípade zmeny uhlového momentu hybnosti dochádza k dodatočnému zvýšeniu bariéry, ktorú musí alfa častica prekonať.

$$V(r) = \frac{2(Z-2)e^2}{4\pi\epsilon_0 r} \rightarrow V(r) = \frac{2(Z-2)e^2}{4\pi\epsilon_0 r} + \frac{\eta^2}{2\mu r^2} l(l+1)$$

Preto je alfa rozpad veľmi citlivý na štruktúru obsadzovaných stavov a v prípade páro párných jadier vidíme zvyčajne iba dominantné prechody medzi dvoma stavmi.

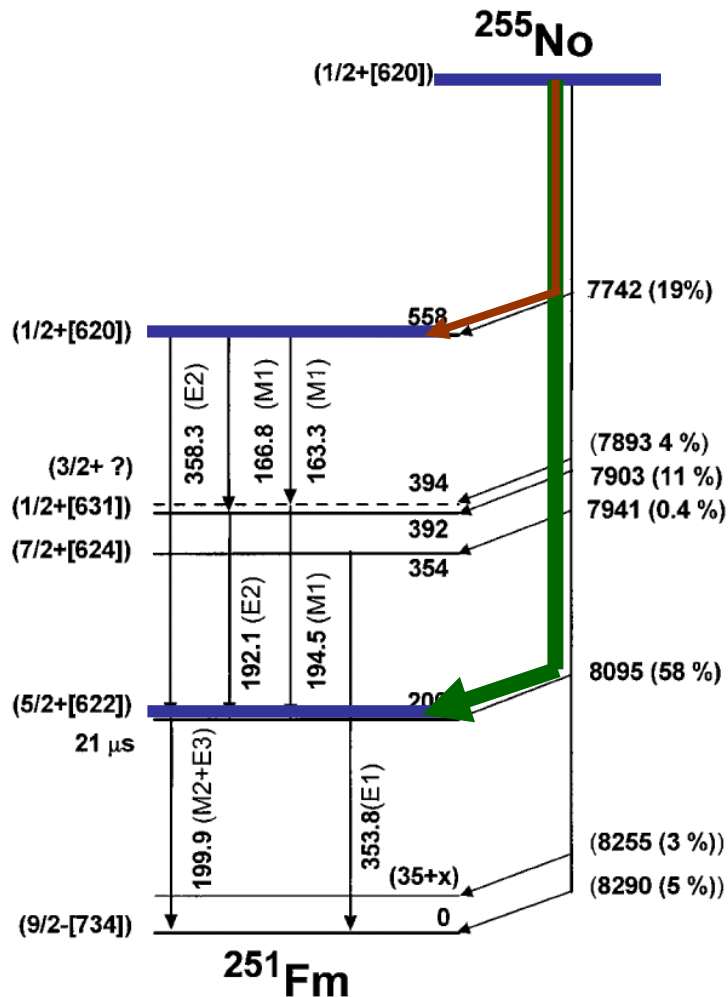

Parita v α rozpade

- Samotná α častica má dva protóny a dva neutróny, všetky na 1s, takže samotná α častica má celkový spin 0.
- Ak α rozpad prebieha medzi dvomi stavmi uhlovými momentami I_i a I_f emitovaná alfa častica odnáša uhlový moment hybnosti súvisiaci iba so zmenou uhlového momentu jara od $|I_i - I_f|$ po $|I_i + I_f|$.
- Vlnová funkcia α rozpadu Y_{lm} závisí od $(-1)^l$. V dôsledku zákona zachovania parity sú povolené iba alfa rozpady pre prechody s l párnym pre $\pi_i = \pi_f$ a l nepárnym pre $\pi_i \neq \pi_f$

Alfa rozpady s rôznou energiou

Pravdepodobnosť obsadenia finálneho stavu je vždy určitým kompromisom medzi minimalizovaním zmeny štruktúry a maximálnou energiou uvoľnenou pri alfa rozpade.

Alfa rozpad je citlivý nástroj na štúdium jadrovej štruktúry, keď z pravdepodobnosti prechodu dokážeme určiť zmenu v konfigurácii materského a dcérskeho jadra.

F.P. Hessberger et al. *Eur. Phys. Journal A* 29, 165 (2006)

Redukovaná šírka rozpadu

- Problém: Intenzita prechodu je závislá od energie (viď. Geiger-Nutal zákon)
- Riešenie: Využitie redukovanej šírky rozpadu -pravdepodobnosť prechodu očistená o energetickú závislosť. Vyššia redukovaná šírka, zodpovedá rýchlejšiemu rozpadu.

$$\delta_{\alpha}^2 = \frac{\lambda \eta}{P} \leftarrow P \approx e^{-G} = \exp \left\{ -2 \frac{\sqrt{2m_{\alpha}}}{\eta} \int_R^b \sqrt{[V(r) - E_{\alpha}]} dr \right\}$$
$$V(r) = -1100 \exp \left\{ -\frac{r - 1.17 A^{1/3}}{0.574} \right\} \text{MeV}$$

J.O.Rasmussen, Phys. Rev. 113 (1959) 1593

- Riešenia sú zvyčajne založené na numerických výpočtoch so zvolenou výškou bariéry.

Hindrance factor

Na určenie vplyvu štruktúrálnej zmeny pri alfa rozpade sa využíva tzv. faktor potlačenia (hindrance factor). Čím je faktor potlačenia vyšší, tým je alfa rozpad pomalší v porovnaní alfa rozpadom bez štruktúrálnej zmeny (t.j. s nulovým odstredivým

Vyhodnotenie faktoru potlačenia

Potlačenie pravdepodobnosti alfa premeny pri štrukturálnych zmenách možno je pomerom skutočnej (experimentálnej) pravdepodobnosti rozpadu a pravdepodobnosti očakávanej pre alfa rozpad medzi dvomi stavmi s rovnakou konfiguráciou.

Možnosť vyjadrenia cez pomer redukovaných širok rozpadu pre páрно-párne jadrá (t.j. rozpad medzi dvomi 0+ stavmi)

$$HF = \frac{\delta_{\text{even-even}}^2}{\delta_{\text{exp}}^2}$$

Možnosť vyjadrenia pomerom parciálnych polčasov rozpadov pre očakávaný rozpad medzi dvomi 0+ stavmi s danou energiou a experimentálnym parciálnym polčasom rozpadu.

$$HF = \frac{T_{1/2,\text{exp}}}{T_{1/2,\text{theo}}}$$

Parciálneho polčasu alfa rozpadu

Pre očakávaný „teoretický“ parciálny polčas sa využíva semiempirický prístup vychádzajúci z G-N zákona a z penetrácie cez bariéru. Všeobecne osvedčený je napr. prístup z *D.N.Poenaru et al. J. Physique 41 (1980) 589*

$$\log T = (B_1 + B_2 y + B_3 z + B_4 y^2 + B_5 yz + B_6 z^2) K_s / \ln 10 - 20.446$$

$$K_s = 2.529\ 56\ Z_d (A_d / A Q)^{1/2} \times \\ \times [\arccos \sqrt{x} - \sqrt{x(1-x)}]$$

$$x = 0.425\ 3\ Q(1.587\ 4 + A_d^{1/3}) / Z_d;$$

$$A_d = A - 4; \quad Z_d = Z - 2$$

Parametre $B_1 - B_6$ sú

$$B_1 = 0.988662$$

$$B_2 = 0.016314$$

$$B_3 = 0.020433$$

$$B_4 = 0.027896$$

$$B_5 = B_6 - 0.003033$$

Zahrnutá úprava podľa E. Ruraz
Acta Phys. Pol. B14, 917 (1983)

Parametre y a z sú vzdialenosti od poslednej uzavretej vrstvy

$$y = (N - N_i) / (N_{i+1} - N_i); \quad N_i < N \leq N_{i+1}; \quad N_i = \dots, 51, 83, 127, 185, \dots$$

$$z = (Z - Z_i) / (Z_{i+1} - Z_i); \quad Z_i < Z \leq Z_{i+1}; \quad Z_i = \dots, 51, 83, 115, 121, \dots$$

